

НАВЧАЛЬНО - НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА
ЕКОЛОГІЇ

ПДАУ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

Кафедра селекції, насінництва і генетики

**МАТЕРІАЛИ ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ
СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”**

м. Полтава, 31 березня 2026 р.

УДК 631.527: 631.53

Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (31 березня 2026 року) / Редкол.: М.М. Маренич (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2026. 176 с.
<http://doi.org/10.5281/zenodo.20050879>

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, а також здобувачів та науковців науково-дослідних установ НААНУ та закладів вищої освіти МОН України.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Маренич М.М. – директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Юрченко С.О. – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Тищенко В.М. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Білявська Л.Г. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Кулик М.І. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Шокало Н.С. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Баган А.В. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Рибальченко А.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Криворучко Л.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Барат Ю.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент.

Рекомендовано до друку засіданням вченої ради Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології ПДАУ, протокол № 9 від 27 квітня 2026 року.

ISBN 978-617-8797-29-4

Барат Ю. М., Дудка Є. О. ЗАХИСТ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР ВІД ХВОРОБ У ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	158
Шакалій С. М. ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	159
Логвиненко В. В., Решитиловський С. В. ПОШИРЕННЯ ОСНОВНИХ ХВОРОБ СОЇ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНГІ- ЦИДНОГО ЗАХИСТУ КУЛЬТУРИ	161
Цюркало М. М., Кулик М. І. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЯЧМЕНЮ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ ПОСІВІВ	164
Барат М. Ю. РІПАК ОЗИМИЙ – КУЛЬТУРА РІЗНОБІЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ	167
Барат Ю. М., Бірюкова В. В. ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ЛОХИНИ	170
Барат Ю. М., Лагута А. І. ФОРМУВАННЯ КРОН ТА ОБРІЗУВАННЯ ПЛОДОВИХ ДЕРЕВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ВРОЖАЙНОСТІ	172
Коваленко Н. П., Дідусенко Р. В. ЕКОЛОГО-ГЕНЕТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ СТІЙКОСТІ СУЧАСНИХ ГІБРИДІВ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ ДО ПАТОКОМПЛЕКСУ ЛИСТКОВОГО АПАРАТУ В УМОВАХ ГІДРОТЕРМІЧНОЇ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ	174

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ЛОХИНИ

Барат Ю. М., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики,

к. с.-г. н., доцент

Бірюкова В. В., здобувач ступеня вищої освіти бакалавр

Полтавський державний аграрний університет

Лохина (*Vaccinium*) – рід рослин родини Вересові (*Ericaceae*), який налічує понад 450 видів. Представники роду включають низькорослі чагарники, кущі та невеликі деревоподібні форми. Рослина широко відома завдяки своїм поживним і біологічно цінним плодам. Кущі цієї культури характеризуються високою довговічністю та здатністю зберігати продуктивність упродовж приблизно п'ятдесяти років. Плоди лохини мають фіолетове забарвлення шкірки, світло-зелену м'якоть на розрізі та відзначаються м'яким солодким смаком [1].

Незважаючи на значний попит, лохина належить до культур із підвищеними вимогами до умов вирощування. Отримання стабільних урожаїв можливе лише за умови точного дотримання технології культивування, оскільки рослина є чутливою до ґрунтових характеристик, кліматичних факторів та комплексу агротехнічних заходів, зокрема формуючої обрізки та захисту від шкідливих організмів. В умовах України однією з основних проблем є переважання ґрунтів із нейтральною або лужною реакцією, тоді як для нормального росту і розвитку лохини необхідне кисле середовище з рівнем рН у межах 4,0–5,5, що зумовлює потребу в регулярному проведенні заходів із підкислення ґрунту [3].

Ефективне вирощування лохини значною мірою залежить від правильного вибору ділянки з відповідними характеристиками ґрунту. Оптимальні площі для закладання насаджень – рівнинні території, або ділянки з невеликими схилами, добре освітлені та забезпечені ефективним природним дренажем. Високі дерева або лісосмуги навколо плантації пом'якшують пориви вітру, які можуть пошкоджувати восковий наліт на ягодах та призводити до обтрушування плодів.

Рельєф ділянки відіграє важливу роль у формуванні мікроклімату: верхня частина схилу зазвичай тепліша і сприяє інтенсивному цвітінню та плодоношенню, тоді як нижня піддається весняним приморозкам, що особливо небезпечно для ранньоквітучих сортів. Лохина є вологолюбною культурою, тому для неї критично важливі добре зволожені ґрунти з глибиною залягання підґрунтових вод не ближче 0,9–1,0 м. [5].

За рік до закладання насаджень ділянку утримують під чорним паром. На сильно забур'яненних полях застосовують спеціалізовані гербіциди, після чого ґрунт переорюють, культивують і підтримують у стані чорного пару до висадження рослин. Внесення органічних добрив у цей період не рекомендується, оскільки вони можуть розкислювати ґрунт.

Для підкислення використовують органічні матеріали, такі як торф, тирса або хвоя, особливо на ділянках із ґрунтом, де рН близьке до 6,0. Кислий торф можна змішувати з ґрунтом у співвідношенні 1:1 на глибину 30-40 см. Альтернативним методом підкислення є внесення гранульованої або дрібно помеленої сірки. Норма внесення сірки залежить від механічного складу ґрунту: на супіщаних ґрунтах – близько 200 кг/га, на важких суглинках – до 800 кг/га і більше [2].

Лохину можна висаджувати як навесні, так і восени. Осіння посадка проводиться за 3-4 тижні до замерзання ґрунту (з другої половини жовтня до середини листопада). Весняна посадка здійснюється до початку розпускання бруньок на саджанцях. Весняні строки дозволяють мінімізувати ризик пошкодження молодих рослин гризунами та загибель через несприятливі умови зимівлі. Використання саджанців із закритою кореневою системою дозволяє трохи подовжити строки посадки. Схема розташування рослин залежить від наявної техніки для догляду за насадженнями. Міжряддя повинні становити щонайменше 2,0 м, а при використанні великогабаритної техніки – 3,0-3,5 м. Рядки доцільно орієнтувати з півночі на південь. Відстань між саджанцями в рядку варіює від 0,7 до 1,2 м, залежно від сили росту конкретного сорту [4].

Для забезпечення ефективного запилення та підвищення врожайності доцільно висаджувати кілька сортів лохини одночасно. Рекомендують чергувати ряди різних сортів, наприклад: два ряди одного сорту, за ними — два ряди іншого. Така схема сприяє рівномірному запиленню і полегшує збір урожаю за сортами.

Лохина належить до вологолюбних культур, тому регулярне і рівномірне зволоження є критично важливим, особливо в перший рік після посадки. Найефективнішим є краплинне зрошення, яке дозволяє підтримувати оптимальну вологість прикореневої зони, знижує стрес рослин та сприяє рівномірному розвитку кореневої системи. Навколо основи кущів рекомендується утримувати шар мульчі (торф, хвоя, тирса) товщиною 5-10 см. Мульча зберігає вологу, регулює температуру ґрунту, підтримує кислотність та пригнічує ріст бур'янів. У перший рік після посадки саджанці потребують легкого підживлення. Використовують водорозчинні добрива для кислотолюбних культур, уникаючи надлишку азоту, який може стимулювати надмірне зростання пагонів за рахунок розвитку плодів.

Початкова обрізка проводиться після посадки для формування сильного скелету куща: сильні пагони вкорочують до 2-4 бруньок, а слабкі та дрібні видаляють. У наступні роки проводять санітарну та формуючу обрізку для стимуляції росту нових пагонів і підтримки оптимальної форми куща [2].

Отже, вирощування лохини потребує комплексного підходу, що включає правильний підбір ділянки, підготовку ґрунту, посадку та регулярний догляд за насадженнями. Забезпечення оптимальної вологості, кислотності ґрунту, мульчування, підживлення та обрізка сприяє формуванню міцних кущів і високій врожайності. Такий науково обґрунтований підхід дозволяє створити довговічні і продуктивні плантації лохини.

Список літературних джерел

1. Кривдік В. С. Промислове ягідництво. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 324 с.
2. Лохина: особливості культивування.

URL:https://propozitsiya.com/articles/tekhnohohiyi-vyroshchuvannya/lokhyna-osoblyvosti-kultyvuvannya?utm_source=chatgpt.com

3. Пономаренко О. М., Пономаренко А. О. Високоросла лохина: вирощування, використання. Київ : Аграрна наука, 2013. 144 с.

4. Чорниця високоросла (лохина). Значення і поширення культури. URL: <https://www.agronom.com.ua/chornytsya-vysokorosla-lohyna-tehnologiya-promyslovogo-vyroshhuvannya/>.

5. Soil pH for Blueberry Plantings. Extension Service. USA, 2023. URL: <https://blueberries.extension.org/soil-ph-for-blueberry-plantings>

ФОРМУВАННЯ КРОН ТА ОБРІЗУВАННЯ ПЛОДОВИХ ДЕРЕВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ВРОЖАЙНОСТІ

**Барат Ю. М., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики,
к. с.-г. н., доцент**

Лагута А. І., здобувач ступеня вищої освіти бакалавр

Полтавський державний аграрний університет

Формування крон та обрізування плодкових дерев є одним із найважливіших елементів технології вирощування садів, оскільки науково обґрунтовано розглядається як ефективний спосіб регулювання росту, розвитку та плодоношення рослин. Правильно сформована крона забезпечує рівномірний розподіл світла в її об'ємі, поліпшує фотосинтетичну діяльність листкового апарату та створює сприятливі умови для закладання генеративних бруньок. У результаті цього підвищується врожайність дерев, покращується якість плодів і зростає загальна продуктивність насаджень [2].

Реакція плодкових дерев на обрізування значною мірою визначається їх біологічними особливостями, породою, сортом, силою росту, типом плодоношення та підщепою. У зерняткових культур, зокрема яблуні та груші, особливу увагу приділяють формуванню міцного скелета крони та регулюванню обростаючої деревини, оскільки основна частина врожаю формується на кільчатках і плодкових прутиках. Для кісточкових культур обрізування проводять обережніше, з урахуванням їх чутливості до пошкоджень і схильності до камедетечі. У сучасних інтенсивних насадженнях обрізування спрямовують на підтримання оптимальної рівноваги між ростом і плодоношенням, що дає змогу отримувати високий урожай з одиниці площі [5].

Строки проведення обрізування мають істотний вплив на ріст і плодоношення дерев. Основне обрізування зерняткових культур доцільно